

До спеціалізованої вченої ради Д 26.142.04
Міжрегіональної академії управління персоналом

ВІДГУК ОПОНЕНТА

на дисертацію

ЛАПИЧАКА НАЗАРІЯ ІГОРОВИЧА

**на тему: «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ
ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА
СЕРТИФІКАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ»,**

**подану на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного
управління за спеціальністю 25.00.02 - механізми державного управління**

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковою тематикою

У сучасних умовах інтеграції України до світового економічного простору, зокрема в рамках Угоди про асоціацію з ЄС, питання ефективного державного регулювання у сфері стандартизації та сертифікації продукції набуває особливої ваги. З моменту свого існування стандартизація завжди була на службі у суспільства. В умовах формування світового ринку, розширення міжнародних зв'язків, розвиток тісної співпраці в галузі науки, технологій та виробництва, стандарти суттєво впливають на торговельну та економічну взаємодію в Україні. Необхідною умовою покращення якості та конкурентоспроможності продукції в сучасних економічних умовах є гармонізація національних стандартів з міжнародними стандартами. У західноєвропейських державах він гармонізується з міжнародними 70-80% національних стандартів. На думку експертів, рівень гармонізації національних стандартів в діапазоні 50-60% є оптимальним для створення без бар'єрного середовища в міжнародній торгівлі.

Відповідність українських стандартів міжнародним є критичною передумовою для розширення експорту, підвищення

конкурентоспроможності вітчизняної продукції та залучення іноземних інвестицій. Стандартизація і сертифікація також відіграють ключову роль у забезпеченні якості, безпеки і захисту прав споживачів. Україна здійснює прискорений перехід до інноваційної, високої технологічної, ресурсної, конкурентної економіки на світовому ринку, поступово рухається шляхом створення зручної держави для людей.

З огляду на особливості державного регулювання у сфері стандартизації та сертифікації продукції в сучасній Україні, дана проблематика є актуальною та вимагає подальших наукових досліджень, які будуть спрямовані на підвищення якості вітчизняної продукції, розвиток національного виробництва та забезпечення гармонізації з міжнародними нормами.

Дисертація підготовлена автором на основі детального і всебічного опрацювання фактичного матеріалу відповідно до плану науково-дослідної роботи Міжрегіональної Академії управління персоналом на тему «Розвиток публічного управління та адміністрування в умовах системних галузевих реформ: соціальні, економічні, безпекові та культурні аспекти» (номер державної реєстрації 0121U110533).

Отже, діапазон проблем, визначених та розглянутих у роботі, дозволяє стверджувати, що тема дисертаційного дослідження Н.І. Лапичака, що присвячена проблемам удосконалення державного регулювання у сфері стандартизації та сертифікації продукції, є значимою для науки державного управління, а запропоновані рекомендації - затребуваними з точки зору їх практичного застосування.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків рекомендацій, сформованих у дисертації, їх достовірність, академічна доброчесність та повнота висвітлення

Аналіз наукових результатів, поданих у роботі Назарія Ігоровича Лапичака, дозволяє зробити висновок, що вони повністю обґрунтовані з теоретичної точки зору і є достовірними. Обґрунтованість наукових

положень, висновків, рекомендацій обумовлена тим, що теоретико-методологічною основою дослідження є фундаментальні праці визнаних вітчизняних та закордонних вчених, присвячених удосконаленню державного регулювання у сфері стандартизації та сертифікації продукції.

Отримані наукові результати відзначаються чіткою логікою, послідовністю проведення та викладу дослідження, дієвим застосуванням сучасної методології. Сформовані висновки та рекомендації узгоджуються з визнаними науковими положеннями, логічно взаємоузгоджені.

Достовірність наукових результатів та висновків представлених у роботі досягається завдяки формуванню суттєвої інформаційної бази дослідження у вигляді відповідних статистичних даних, релевантних міжнародних та вітчизняних нормативно-правових актів, наукових розробок вітчизняних та закордонних дослідників, результатів власних емпіричних досліджень.

Аналіз зібраного інформаційного матеріалу засновувався на системному підході, що забезпечило логічність, послідовність, об'єктивність, доказовість, представництво та обґрунтованість представлених результатів та висновків даного дослідження. Текст дисертації відповідає принципам академічної доброчесності та містить належним чином оформлені цитати - наявні відповідні посилання на першоджерело.

Детальний аналіз змісту роботи засвідчив цілісність та завершеність дисертаційного дослідження. Структура роботи логічна та послідовна. Всі розділи об'єднані загальною метою дослідження та спрямовані на вирішення встановлених задач. Робота складається зі вступу, 5 розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі чітко сформульовано актуальність, мету та задачі дисертаційного дослідження, його об'єкт та предмет. Відповідно до цього визначено методичне та інформаційне забезпечення отримання наукових результатів, чітко конкретизовано наукову новизну та практичну значимість

рекомендацій, окреслено особистий внесок здобувача, представлено дані про оприлюднення та апробацію отриманих результатів.

У першому розділі «Теоретичні аспекти державного регулювання у сфері стандартизації й сертифікації продукції» схарактеризовано понятійно-категоріальний апарат дослідження, зокрема проведено змістовний аналіз понять «стандартизація» і «сертифікація». Проведено історичний аналіз розвитку стандартизації та сертифікації. В результаті аналізу сутності, було встановлено, що державне регулювання доцільно розуміти як комплекс заходів, які реалізуються за допомогою відповідного інструментарію, через який держава формує та забезпечує належні умови для розвитку тої чи іншої соціально-економічної системи з метою досягнення завдань та цілей стратегічного розвитку держави, а також задоволення її інтересів.

У другому розділі «Методологічні підходи державного регулювання у сфері стандартизації й сертифікації продукції» охарактеризовано методологічні засади розвитку системи державного регулювання стандартизації й сертифікації продукції. Доведено, що сучасний курс євроінтеграції України привносять суттєві зміни в саму структуру параметрів функціонування національної системи стандартизації й сертифікації продукції. Визначено, що євроінтеграційні процеси вкрай динамічні й поступово призвели до посилення цифрових трансформацій на усіх рівнях.

У третьому розділі дисертаційної роботи «Аналіз державного регулювання у сфері стандартизації й сертифікації продукції в Україні» обґрунтовано, як останні події в Україні вплинули на систему стандартизації й сертифікації продукції. З'ясовано за допомогою залучених експертів та фахівців, основні детермінанти, які визначають сьогодні напрям розвитку стандартизації й сертифікації продукції в Україні. З'ясовано, що інформація відіграє важливу роль у системі стандартизації й сертифікації продукції. Доведено, що інформаційне забезпечення стандартизації та сертифікації продукції є комплексним і багатогранним процесом, який відіграє

вирішальну роль у життєвому циклі розробки продукції, її дотриманні та готовності до ринку.

У четвертому розділі дисертаційного дослідження «Застосування міжнародного досвіду державного регулювання стандартизації й сертифікації продукції в Україні» критично проаналізовано особливості державного регулювання стандартизації й сертифікації продукції в країнах ЄС та США. Доведено, що, попри вкрай складні умови функціонування в Україні залишається актуальним формування ефективного механізму застосування світового досвіду державного регулювання у сфері стандартизації й сертифікації продукції.

У п'ятому розділі дисертаційної роботи «Шляхи удосконалення державного регулювання у сфері стандартизації й сертифікації продукції» доведено необхідність оновлення організаційно-економічних складових державного регулювання стандартизації й сертифікації продукції. Сформовано модель протидії загрозам у системі державного регулювання у сфері стандартизації та сертифікації продукції, засновану на ідентифікації загроз, їх класифікації за рівнями небезпеки та заходах протидії. Сформовано основну модель підвищення ефективності ДРССП через запропоновану техніку моделювання. Додатково, охарактеризовано ключові блоки основної моделі.

Характеризуючи зміст роботи, можна стверджувати, що здобувач послідовно реалізує поставлені задачі дисертаційного дослідження, розкриває повною мірою мету, яка полягає в розробленні концептуальних, теоретико-методологічних і методико-прикладних засад удосконалення державного регулювання у сфері стандартизації та сертифікації продукції. Розгляд теоретичних засад автор доповнює обґрунтуванням конкретних практичних висновків і рекомендацій. Розділи роботи збалансовані за змістом та логічно взаємопов'язані. Текст роботи викладено українською діловою мовою, представлено великий масив таблично-графічного матеріалу. Рівень

представленого аналізу, оригінальності вирішення виявлених проблем підтверджує високу науково-методичну підготовку здобувача.

Наукова новизна одержаних результатів полягає комплексному розв'язанні важливої проблеми науки «Державне управління» - розробленні концептуальних, теоретико-методологічних і методико-прикладних засад удосконалення державного регулювання у сфері стандартизації та сертифікації продукції, які конкретизовано в таких положеннях:

вперше:

- розроблено оптимальну форму адаптації державного регулювання стандартизації та сертифікації продукції в Україні з урахуванням глобалізаційних тенденцій, таких як структурні зміни в соціально-економічному середовищі, динамічність ринку, посилення міжнародної відповідальності, підвищення безпеки споживачів, забезпечення високої якості, стрімкі технологічні зміни та цифровізація процесів. За допомогою моделювання визначено прогресивну адаптацію як найбільш ефективну форму, що передбачає постійне оновлення регуляторної системи відповідно до змін зовнішнього середовища, а розроблений підхід дозволяє органам влади України постійно оновлювати регуляторну систему, забезпечуючи відповідність продукції міжнародним стандартам і підвищуючи конкурентоспроможність на світових ринках;

- сформовано модель протидії загрозам у системі державного регулювання у сфері стандартизації та сертифікації продукції, засновану на ідентифікації загроз, їх класифікації за рівнями небезпеки та заходах протидії. Модель охоплює регулярний моніторинг, підвищення обізнаності учасників ринку та встановлення запобіжних стандартів, що спрощує оцінку загроз та впровадження ефективних заходів для підвищення безпеки і якості продукції для споживачів, надаючи інструменти для ідентифікації та нейтралізації наявних загроз;

- розроблено багаторівневу модель вдосконалення державного регулювання стандартизації та сертифікації продукції, яка включає оцінку

поточного стану, залучення міжнародного досвіду, протидію загрозам та удосконалення інституційних механізмів. Модель дозволяє гнучко вносити корективи для підвищення ефективності регуляторної системи через деталізовані блок-процеси на кожному рівні моделювання, що враховує міжнародний досвід та сприяє розвитку галузі.

удосконалено:

- методологічні засади формування системи державного регулювання у сфері стандартизації й сертифікації продукції. Методологічні засади поєднують два підходи: системний, що забезпечує ієрархічність та цілісність системи, розглядаючи всі її елементи у взаємозв'язку; синергетичного, додає гнучкість, сприяє самоорганізації та досягненню рівноваги в системі;

- модель застосування міжнародних практик державного регулювання у сфері стандартизації й сертифікації продукції, що узагальнює досвід різних країн, включає взаємозв'язок державного, регіонального та індивідуального рівнів стандартизації;

- методичні основи організаційно-економічної складової державного регулювання у сфері стандартизації й сертифікації, що передбачають розробку нових державних програм, зміну орієнтирів регулювання відповідно до глобальних тенденцій, коригування структури організації державного регулювання. Представлені організаційно-економічні засади націлені на досягнення стратегічних (розвиток безпечових умов для споживання, використання й транспортування продукції; створення умов для використання нових можливостей зовнішнього ринку збуту продукції) та тактичних (стабілізація внутрішнього ринку під тиском глобалізації; досягнення стійкості національної системи в умовах воєнного стану) цілей в умовах глобалізації через підвищення ефективності державного регулювання в умовах глобальних змін. Удосконалені методичні основи допомагають розробляти державні програми та коригувати структуру регулювання, що дозволяє ефективно реагувати на глобальні зміни та підтримувати стабільність ринку.

набули подальшого розвитку:

– понятійно-термінологічний апарат державного регулювання у сфері стандартизації й сертифікації продукції, завдяки уточненню та детальному аналізу дефініцій понять «сертифікація» та «стандартизація». Розроблена матриця теоретичного аналізу структурних елементів сутності цих понять покликана доповнити теоретико-методологічну базу державного регулювання у сфері стандартизації й сертифікації продукції й уможливило встановлення чіткості щодо процесу здійснення стандартизації та сертифікації в сучасних умовах;

– теоретичні засади державного регулювання у сфері стандартизації й сертифікації продукції, до особливостей яких відноситься поєднання теорії державного регулювання зі специфікою процесу здійснення стандартизації та сертифікації. Визначення основних властивостей (ефективність, прозорість, адаптивність) й принципів (верховенства права, еталонності, системності, компетентності, безперервності, об'єктивності, міжнародної кооперації) уможливило представити авторське бачення сутності державного регулювання у сфері стандартизації й сертифікації продукції;

– концептуальні засади впливу євроінтеграційних процесів на державне регулювання у сфері стандартизації й сертифікації продукції, що вирізняються авторським підходом до аналізу сутності впливу євроінтеграційних процесів через економічний вплив (необхідність відповідності міжнародним стандартам, зростання конкуренції), культурний вплив (обмін досвідом, технологіями, знаннями) та політичний вплив (гармонізація законодавства, участь у міжнародних організаціях). Запропонований механізм освоєння нових глобалізаційних тенденцій у межах розвитку системи державного регулювання акцентує на двох ключових складових: реакції на глобалізаційні тенденції та євроінтеграційні процеси (інтеграція нових тенденцій у державне регулювання) та відсутності будь-якої реакції, що може призвести до відставання та втрати конкурентоспроможності, а також розуміння впливу євроінтеграційних

процесів дозволяє узгоджувати практики України з європейськими стандартами, полегшуючи торгівлю та міжнародну співпрацю;

– теоретико-прикладний базис цифровізації процесу стандартизації й сертифікації продукції в контексті посилення глобалізаційних тенденцій, що охоплює авторське бачення динаміки державного регулювання у сфері стандартизації й сертифікації продукції під впливом цифровізаційних змін, розділяючи траєкторію руху цифровізаційної трансформації окремо для стандартизації та сертифікації продукції. У сфері стандартизації це може бути впровадження цифрових стандартів та автоматизація процесів їх розробки та впровадження, що значно спрощує та прискорює сам процес здійснення стандартизації продукції, а у сфері сертифікації велике значення набуває електронна обробка даних і використання онлайн-платформ, що дає змогу сертифікувати продукцію більш ефективно і забезпечує доступність процесу сертифікації продукції для всіх учасників ринку. Визначення траєкторії цифровізації уможливило не лише прозорість та доступність стандартизації й сертифікації продукції для учасників ринку, але й сприяє їхній адаптації до вимог сучасної глобальної економіки, що є особливо важливим у контексті загальних глобалізаційних тенденцій. Теоретико-прикладний базис цифровізації спрямовує впровадження цифрових технологій у регуляторні процеси, підвищуючи їх ефективність та інтеграцію в глобальну економіку.

Значення наукових результатів для науки і практики

Отримані результати розвивають методологію формування механізму державного регулювання у сфері стандартизації та сертифікації продукції. Слід відзначити, що найважливішою задачею держави у цій сфері є створення прозорої, ефективної та гармонізованої з міжнародними вимогами системи технічного регулювання, яка: забезпечує якість і безпеку продукції для споживачів; усуває технічні бар'єри в торгівлі, зокрема для експорту до ЄС та інших країн; стимулює модернізацію виробництва через впровадження передових стандартів.

Практична значимість отриманих результатів визначається перевагами широкого застосування сформованих рекомендацій, які запроваджено у практику діяльності суб'єктів державного управління, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання. Отримані наукові результати доведені до рівня конкретних розробок, придатних до використання суб'єктами державного управління та місцевого самоврядування, зокрема: Департаментом економічної політики Львівської обласної державної адміністрації, ПАТ «Концерн-Електрон», ТОВ «Хімлаборреактив», ТОВ «Нестле Україна».

Повнота висвітлених наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Основні положення дисертаційного дослідження опубліковано в 45 наукових працях, серед яких: 4 статті опубліковано в наукометричних базах даних, що індексуються SCOPUS та/або Web of Science Core Collection; 26 наукових статей представлені й опубліковані успішно в провідних фахових виданнях України; 15 праць представлені у збірниках за результатами проведених конференцій. Використання у наукових публікаціях на наукові результати і матеріали інших авторів супроводжується посиланням на автора та/або на джерело опублікування.

Реферат дисертації Н.І. Лапичака у повній мірі відображає зміст, структуру та основні положення, висновки й рекомендації та є ідентичним рукопису дисертації, відповідає встановленим вимогам.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Враховуючи високий рівень теоретичної та прикладної опрацьованості, як і будь-яке системне дослідження, дисертаційна робота не позбавлена дискусійних моментів, до яких вважаю за потрібне віднести:

1. У межах розділу 2 (підрозділ 2.2), автор визначає ієрархію ключових суб'єктів національної системи стандартизації й сертифікації продукції в Україні. Проте, на нашу думку, не повною мірою окреслено логіку вибору

саме цієї ієрархії, а також не до кінця обґрунтовано її пріоритетність у системі (с. 172)

2. В таблиці 5.2 (с. 338), де автор характеризує параметри економічної складової державного регулювання у сфері стандартизації й сертифікації продукції, не до кінця розкрито, яким чином ці параметри узгоджуються із діючими європейськими підходами. Було би доцільно включити порівняльну таблицю з відповідними параметрами країн ЄС.

3. На рисунку 3.15 представлено модель формування інформаційного забезпечення в системі стандартизації й сертифікації продукції України. Модель є цінною, проте її слабким місцем є недостатня деталізація способів інтеграції цифрових платформ (зокрема, які саме бази даних чи інформаційні канали можуть бути використані).

4. У підрозділі 3.4 представлено функціональну модель підтримки регулювання інформаційного забезпечення стандартизації й сертифікації продукції в Україні (рис. 3.18, с. 269), проте доцільно було би доповнити її реальними прикладами взаємодії між державними органами та суб'єктами ринку для наочності функціонування.

5. В розділі 4 автор представив модель застосування світового досвіду державного регулювання у сфері стандартизації й сертифікації продукції (с. 322) проте, на нашу думку, не конкретизував які саме міжнародні кейси було використано при формуванні моделі та чому обрано саме їх. Це обмежує валідність універсальності моделі.

Разом з тим, вказані зауваження та побажання не є суттєвими й не впливають на загальну позитивну оцінку цілісного й завершеного наукового дослідження. Висловлені побажання є дискусійними та спрямовані на активізацію подальших досліджень у науці державного управління.

Загальний висновок

Дисертація Липичака Назарія Ігоровича на тему “Теоретико-методологічне обґрунтування державного регулювання у сфері стандартизації

та сертифікації продукції в Україні”, що подана до захисту на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління є завершеною, оригінальною науковою працею, спрямованою на вирішення актуальної наукової проблеми розвитку теоретико-методологічного обґрунтування державного регулювання у сфері стандартизації та сертифікації продукції в Україні і науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення її механізмів реалізації.

Тема і зміст дисертаційної роботи відповідають паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління. Робота цілком відповідає вимогам, котрі висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук, зокрема пп. 7-9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. №1197, а її автор – Лапичак Назарій Ігорович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

професор кафедри менеджменту

Закладу вищої освіти

«Університет трансформації майбутнього»,

доктор наук з державного управління,

старший науковий співробітник

Ірина ДРАГАН

Підпис Ірини Драган засвідчую:

Президент ЗВО «УТМ»

Тетяна ШЕСТАКОВСЬКА